

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Memoriale

In fuga pripită a vremii, în sbuciumul neostoiat al grijilor efemere, ziua de 11 Octomvrie, aniversara de 175 ani dela deschiderea școalelor noastre, s'a strecurat fără vâlvă și fără sărbătoare. Calendarele au împăturat un foi mai mult și viața își dapână înainte, implacabilă, cursul ei fără popas. Inșă, în inimile închinătorilor trecutului, în acest an mai ales, 11 Octomvrie a trezit simțiri de-un covârșitor elan, față de vremi de mult călătorite, a căror însemnătate depășește vertiginos graiul obișnuitelor aniversări, mai mult sau mai puțin incolore. Pentru orașelul nostru dela îmbinarea Târnavelor, precum și pentru redeşeptarea culturală și națională a întregului neam dela Carpați și Dunăre, 11 Octomvrie 1929 a însemnat un secol și trei sferturi de neîncetate năzuinți spre culmi de soare și lumină!

11 Octomvrie 1754—11 Octomvrie 1929..!

Cât sbucium, câte frământări, câte isbânzi nu cuprind aceste nepretențioase cifre puse alături! Câte generații de cărturari și de ucenici nu s'au irosit în această lungă curgere de timp, ca din slova moartă a cărților bătrâne să smulgă flacăra de înviere, pentru iloții veacurilor și ai sorții din oropsita Dacie desmoștenită?

Când cercăm astăzi, să ferecăm în șire de gazetă amintirea pioasă a zilei de 11 Octomvrie 1754, gândul nostru coboară cu adânci emoții pe scara năpădită de mușchiu a acelor timpuri și ochii sufletului reinvie de Dumnezeu binecuvântatele clipe, când cel mai postelnic și mai smerit între călugări, neprihănitul arhieru Petru Pavel Aron dela Blaj, din inima Ardealului, a dat veste mare spre toate văile și întinderile neamului nostru, că s'au deschis și pentru obijduitul popor valah nesecealele „fântâni ale darurilor”, precum însuși le numește..!

Vedem, aievea par'că, și astăzi, pe inimoșii dascăli cu sutane dela Roma, de lângă Tibrul tuturor marilor biruințe, cum își adună ucenicii în straie de munte și 'n porturi dela șes, ca să le farmece sufletele cu imaginea împărătescului strămoș și să le deschidă inimile, pentru vraja îndălțării unui popor cu imprescriptibile drepturi seculare!

Binecuvântați cărbuni școlărești de demult, cari ați scris, pentru întâiași dată, la 11 Octomvrie 1754, alfavita crezului latin și ați pus temelle mântuitoarei conștiințe naționale..! Din frământătura voastră au răsărit luceferi ca Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, apostoli ca Gheorghe Lazar, Simion Bărnuțiu, Aron Pumnul, barzi ca Andrei Mureșanu și eroi ca Tudor Vladimirescu și Aram Iancu. Din schinteia aprinsă de voi au răsărit vâlvății, ca cea dela 1918, care a strâns pe toți Românii sub un singur drapel și o singură Ceroană biruitoare..!

Inșă, daed aniversara zilei de 11 Octomvrie

Zile istorice

Moartea Inaltului Regent George Buzdugan — In locul lui a fost ales în Regență d. Constantin Sărățeanu —

† George V. Buzdugan

Impăcat cu Dumnezeu și cu oamenii, având conștiința senină a datoriei împlinite până la sfârșit, s'a stins prea de vreme, Luni în 7 Octomvrie 1929, în al 62-lea an al vieții sale de muncă cinstită, Gheorghe Buzdugan, Inalt Regent al țării românești. Cu jale adâncă, cu pioasă recunoștință și cu firească îngrijorare pentru ziua de mâine îl plânge nenumărata familie a neamului românesc, dela Casa Regală până la cea din urmă colibă ascunsă în văile Carpaților.

In clipa când moartea prea grăbită curmă viața de rodnică trudă a lui George Buzdugan, istoria îi taie numele în marmora nestricăcioasă a veșniciei, lăsând amintirea lui lăminoașă drept pildă de urmat viitoarelor generații.

A fost un om întreg, în înțelesul mare al cuvântului. Bun cu toți și drept mai pe sus de toate. Nimeni n'a avut împotriva-i vorbă de hulă, nici motiv de supărare. Bland, afabil, înțelegător și senin, a cucerit pe toți cari l-au cunoscut. De aceea cu rară unanimitate presa, ca și țara, a îmbrăcat haină cernită și adversari politici nelmpăcați s'au unit în respectuoase elogii împărțite din belșug, nu eternei taine a morții ca de obicei, ci realelor lui calități cari înainte de a fi fost Regent l-au ridicat deasupra tuturor.

Așezat în fruntea țării în clipe de grea încercare, el a purtat cărma sbuciumatelor noastre destine cu mână neșovăitoare și înțelepciune deplină. Adâncă înțelegere a rosturilor românești, zestre moștenită printr'un lung șir de străbuni glorioși dela răzeșii lui Ștefan; înalta intelectualitate care l-a învățat să prețuiască marile valori ale sufletului mai mult decât ademenirile deșertăciunii; practica unei vieți de slujbă la altarul justiției, care l-a obișnuit să nu caute la fața oamenilor ci la dreptatea cauzei: iată puterile pe cari le-a închinat el binelui obștesc, deplin și fără rezervă. Ele au constituit cimentul de tărie al noii insti-

a trecut, la data calendaristică, fără sărbătoare, jubileul de 175 ani al deschiderii școalelor dela Blaj nu s'a dat uitării. El se va prăznui, din grija Inalt Preasfințitului Mitropolit Vasile, vrednic urmaș al ctitorului dela 1754, la data de 15 Maiu 1930, când se va închina un neam întreg în fața bătrânelor școale dela Blaj, cari au însemnat cu litere de aur anul 1754, în istoria redeşeptării naționale a poporului românesc.

A. Melin.

tuțiuni creiate de Regele Ferdinand pentru a sprijini un tron greu încercat, și a scoate biruitoare idealurile românești din frământările involburate ale partidelor politice îndușmănite. Pentru toate acestea neamul nostru știe să-i fie recunoscător după cuviință.

Plecând dintre cei vii în zile de dureroase crize și dăinuitoare greutăți, George Buzdugan duce în mormânt unul din puținele puncte de sigură orientare ale vieții noastre publice atât de agitate, lăsând urmașului o moștenire pe cât de strălucită, pe atât de grea și plină de răspunderi.

Fie pilda vieții lui călăuză înțeleaptă pentru zilele de mâine, iar sufletul să i-l așeze Dreptul Judecător în corturile dreptilor săi!

Complectarea Regenței

Neamul românesc a avut încă odată prilejul trist de a da măsura calităților sale politice. Și, o spunem dela început, felul cum a trecut durerosul examen, în ziua de-acum istorică de 9 Octomvrie 1929, ne umple inima de legitimă mândrie.

La vestea morții lui George Buzdugan țara, în tot cuprinsul ei, s'a sguduit de durere sinceră, unanimă. Mai adânc și mai viu decât s'ar fi crezut. Zile întregi catafalcul din rotonda Ateneului a fost străjuit de gândurile îndoliate ale unui neam întreg. Era țeșută această impresionantă ceață a durerii generale din sentimentul unei meritate admirațiuni și a recunoștinței câștigate prin incontestatul talent și munca desinteresată, binefăcătoare a dispărutului.

Mai era însă și altceva. Teama și îngrijorarea de cecece va urma. Golul rămas în urma celui dus, era o prăpastie adâncă. Din hăurile ei întunecoase pândiau primejdii nevăzute. Țara frământată de crize violente, încunjurată de dușmăni, biciuită de patimi bolnave, cu rege-copil în frunte, cu regența descomplexată ori desființată. Iar imprecisiunea păcătoasă a legilor fundamentale lăsa loc liber atâtor discuțiuni interesate și oferea prilej de agitație atâtor ambițiuni nestăpânite. Cine are dreptul de a întregi regența și cum; cine va fi noul regent între atâția vrednici dintre care nici unul nu se impune fără discuție; fi-va noul regent în stare să poarte moștenirea grea a dispărutului ori va zdruncina temeliile proaspete ale instituțiunii de care se razămă, până la vremuri mai bune, dinasticismul nostru tradițional?! Iutrebări chinuitoare, cari cereau răspuns imediat.

Interpret credincios al legilor și voinței țării și deținând vremelnic prerogativele regale,

guvernul a lăsat neamului dreptul firesc și constituțional de a-și alege la caz de nevoie rege și, a fortiori, de-a complecta regența. Era singura cale, dreaptă și simplă, pe care se putea ieși din învălmășala, măiestrit sportă, a situației.

Duhul negațiunii nu a dormit. „Illegalitate“! au strigat acei cari nici odată nu au știut ce-i legea, și acei cari totdeauna au confundat statul cu propriile interese au plâns des-nădăjduiți fatala „lovitură de stat“. Țara însă a mers liniștită, demnă, pe drumul firesc. Fără stare de asediu, fără censură și fără celelalte „măsuri de ordine“ cari în trecut „sprijineau“ libertățile publice, în 9 Octomvrie s'a ținut „adunarea națională“, solemnă și impunătoare, conștientă de mărimea zilelor și greutatea răspunderilor.

Cine va fi alesul? Gândurile au trecut, înduioșate, dela Pribeagul pe care doar o „minune morală“ zadarnic așteptată ni l-ar fi putut reda, la gloria marilor figuri reprezentative ale neamului, fără a se putea fixa definitiv.

Soluțiunea a dat-o, tot simplă și firească, conducerea partidului național-țărănesc. Cu toată ispita, atât de ușor realizabilă, de-a ridica la înaltul loc un om al său, nu s'a oprit o clipă la acest gând. Alesul trebuie să fie al tuturor și peste toți. Apoi, pentru a fi în tradițiile neamului și pentru a păstra structura inițială a regenței, asigurându-i linia de conduită depănă acum, trebuie ales un magistrat integru și de seamă.

Aceste considerațiuni au pus în primu plan numele dlui *Constantin C. Sărățeanu* consilier la Inalta Curte de Casație, care a și fost proclamat ales, cu 445 voturi din 493, în mijlocul unui entusiasm cuceritor.

Noul regent nu are nume cu răsunet larg în mulțimile neamului. Merită însă toată dragostea și încrederea lor. Aduce cu sine un nume românesc vechiu și tradiții alese. Este un talent, care a răsbătut prin propria vrednicie până la culmea magistraturii; nu prin politicianism, ci împotriva lui. Un îngrăgostit al dreptății pe care a servit-o cu cinste neprihănită o viață încreagă, refuzând de dragul ei fie și ispita îmbiată a fotoliului ministerial.

Bun și temător de Dumnezeu, este cum nu se poate mai potrivit pentru a judeca cu dreptate sbuciumul vieții noastre publice, având ca singur îndreptar binele neamului.

În firma credință că nădejdele noastre nu se vor înșela, rugăm pe Domnul Domnilor să dea noului regent viață lungă, gând luminat și binecuvântare îmbelșugată.

* * *

Date biografice. *Constantin Sărățeanu* s'a născut în Buzău, în anul 1862. Studiile și le-a făcut la liceul Sf. Sava, luând tot timpul premiul întâiu. A urmat apoi facultatea de drept din București. Luându-și licența, în 1887 intră în magistratură și trece prin toată filiera ei: judecător de instrucție, procuror, prim-procuror la tribunalul Ilfov, procuror la Curtea de Apel Ilfov, secretar general al ministerului de justiție, consilier și președinte la curtea de Apel din București. În 1912 este numit consilier la Inalta Curte de Casație.

În 1918 este numit ministru de interne în primul cabinet, fără caracter politic, prezidat de d. general Averescu, apoi din nou consilier la Inalta Curte de casație, demnitate pe care a ocupat-o până ce a fost ales în consiliul de regență, în locul defunctului Gh. Buzdugan.

Alegerea s'a făcut de către Reprezentanța Națională — noul Regent întrunind 445 voturi diu 493 exprimate.

La scurt interval după proclamarea rezultatului votului, noul Regent a și depus juraământul, în fața aceleiaș adunări.

Serbări mari la Lisieux. Orașelul care a adăpostit viața îngerească a gingașei Carmelitane, și-a luat răsplata din belșug. A devenit celebru, dintr'odată, ca cele mai vestite sanctuare ale creștinătății.

Toamna aceasta, în deosebi, mulțimi ne-numărate de pelerini pioși, din toate părțile lumii și din toate neamurile, și-au dat întâlnire la Lisieux. Înainte de a avea o catedrală, înainte de a-și fi putut sărbători jubileul de viață călugărească, cea mai nouă sosită în imensa familie a sfinților și cea mai alintată, sora *Teresa de Pruncul Isus* a fost proclamată patrona misiunilor. A voit Biserica să pună

grandioasa și spinoasa muncă a vestitorilor evangheliei sub scutul fecioarei care și-a transformat celula de călugăriță în altar al răspândirii credinții, jertfindu-și în acest gând tot sufletul plâpând și fără prihană. A voit, apoi, să proclame încodată prestanța vieții contemplative, de primă și supremă necesitate și pentru cea mai activă și combativă viață, cum e a misionarului. În urmă a voit să dea răspânditorilor credinții ca pildă de urmat pe acest copil care s'a știut lăsa cu totul, fără rezerve, în brațele părintești ale Domnului și s'a știut despărți complet de toată grija cea lumească, trăind numai pentru viața de dincolo.

La rândul lor, misionarii pământului au ținut să o sărbătorească. Aniversara morții ei au transformat-o în serbări de două săptămâni încheiate, înălțătoare și impresionante.

Mai întâi, din 15 până în 28 Septemvrie, s'a desfășurat în Lisieux o *strălucită apoteoză a misiunilor*. Expoziție misionară și congres. În 25 de barăci mari, legiunile misionarilor au îngrămădit într'un farmec pitoresc incomparabil tot ce e frumos și caracteristic în toate părțile globului pământesc. Și acestor lumi și civilizații concentrate le dă viață, impresionantă și instructivă, prezența eroilor înșiși, stăpâni și conducători ai acestor lumi de basme, a misionarilor. Serii de conferențe, cum nu se poate mai competente, explică zi de zi uimitor de bogatele învățăminte ale vieții de misionar, a lumilor cari întâia dată primesc lumina evangheliei și cari totuși sunt înaintate în sfințenie adese mai mult decât noi. Expoziția ori filme splendide ilustrează admirabil conferențele.

Incoronarea grandioasă a congresului au adus-o zilele din urmă, 28—30 Septemvrie: triduum închinat slăvitei apărătoare a misiunilor. Trei zile de viață cerească pe pământ, de rugă neîntreruptă ziua și noaptea, procesiuni, coruri, clopote, vorbiri, servicii divine din paza dimineții, dela miezul nopții chiar, până târziu în noapte. Intreg Lisieux-ul n'a fost decât un sanctuar uriaș, având ca centru Carmelul, în care peste 100 000 de cucernici au proclamat și au slăvit în rugăciuni fără

☐ ☐ Folta „Unirii“ ☐ ☐

Intâia virtute

— File rupte din însemnările unui preot —
de DUMITRU NEDA.

IV.

2. Traiul între suflete simple, naive, nu odată neciselate până la bădăranie, e și el o grea probă pentru sufletul preotesc. Situația devine penibilă mai ales când cel pus la probă, pe lângă „disgrația“ plevii din parohie, are ghinionul de-a fi și în disgrația șefilor erarhici din vre-un motiv oarecare (să zicem: din motivul vorbii răspicate). Răstimpul trăit în asemenea situație e o adevărată noapte neagră a sufletului și cine are lucrarea cu acest nume a Sf. Ion dela Cruce, n'are decât să se cufunde 'n paginile-i de foc curățitor. Preoții cari își iau în serios misiunea de doftori și recurg și la bisturiu în vindecarea ranelor, fără să se mulțamească cu dulcегării și limonadă, dau tot mereu de rezistență dărză și chiar vrăjmășia fațișă a celor supuși la tratament. Să mai fi apoi dăruit de Dumnezeu și c'un exterior cevași mai „nesucces“ și-i beleaua gata. Nu-ți trebuie decât un pândar cu pantaloni în coaste și jalbele în contra ta vor curge gărlă oblu spre — Vlădicie, unde de se va fi nimerind Samuil Vulcan e reabilitat, stante pede, Vasile

Erdéyi), iar de nu, rămâne o singură mângâiere: Răbdă inimă și taci; alta tot n'ai ce să faci, până Cel de sus nu-ți va da la iveală dreptatea.

¹⁾ cf. Ion Georgescu: Istoria seminarului din Oradea. București 1923. Nota dela pag 43—44, cu povestea deputăției ce se prezintă la Vulcan, după denumirea lui Erdeli la parohie și se plânge: „Măria Ta, ce-am păcătuit noi de ne pedepsești cu un preot așa de pușintel“? (Erdeli era mic de stat). La cecece Vulcan răspunde cinstitei deputății: „Dacă e mic... apoi pe cum îl veți cunoaște, așa va crește“.

Cuminte vorbă-i vorba aluia: Nu da nas lui Ivan, că se suie pe divan! Și bine ar fi dacă această vorbă s'ar avea în vedere la centrele bisericesti de câte ori vin deputății cu pari împotriva preoților. Pentru că să se știe: Fănică Găinariu, capul „nemulțămiiților“, din ținuta „șefilor“ celui învinuit de el și de ceata sa va trage concluzii asupra propriei ținute față de cel luat la țintă. Multe ticăloșii cu urmări deastroase, în felul acesta își află sfârșitul ori își pun temelia solidă, tocmai acolo unde mai puțin s'ar aștepta cineva. Cunoasc un caz tipic: O mână de răsvrățiți pleacă cu jelanie mare la Vlădicie. Vorba cea: Capul lui Moțoc! Nici mai mult nici mai puțin. Fieertatul Radu îi ascultă cu răbdare, apoi le spune liniștit: „Bine fiilor! Să punem pe hârtie câte spuserăți adineaori. Vom face apoi cercetare nepărtinitoare. Și dacă n'o fi așa cum arătați acum voi, părintele, — s'o știți — va avea dreptul să vă tragă la răspundere în fața judecătoriei civile, pentru vătămarea de onoare“.

Scena cu femeia adulteră și cu Fariseii, Cerberii ai „moralității“, s'a repetat încă odată, cu tot ridicolul ei tragi-comic, iar preotul a putut să-și vadă, nesin-chisit, de pastorație, rămânând și parohia ferită de inevitabilele tulburări împreunate cu frecările dintre „prieteni“ popii și „dușmanii“ popii, (ca să nu mai vorbim de alte celea).

Asta totuși nu vrea să zică cumcă ar trebui primite în spiritul humilitatis toate învectivele unor pigmei perfizi.

Qui tacet consentire videtur. Și înfară de aceasta muțenia prea îndelungată a păstorului huiduit de haimanale întărește bătutele în cei cinstiți, descurajază pe cei de treabă și îmbărbătează pe netrebnici.

Humilitas = veritas. A fi smerit nu înseamnă a fi incolor, a fi un nătăfleață bun de brufuit, din partea tuturor besmeticilor.

Apărarea să și-o faci însă servato moderramine, în cadrele adevărului și a respectului datorat ție, mai marilor și — defăimătorilor, în quantum hoc fieri potest. Iar sfârșitul să-l lași în grija lui Dumnezeu, calmându-ți nervarea firească în caz de malentendu cu enunțarea dumnezească: Fericiti sunt cei prigoniți pentru dreptate...

Bineînțeles: dacă ești drept.

Obrazele parafine, firile extrem de simțitoare, cocoșii americani, — sit venia verbo, — gata să sară'n cap oricui îi atinge c'un cuvântel, anevoie vor vedea linia demarcațională între vanitate și demnitate și tocmai pentru aceea umplu viața cu veninul hipersensibilității lor gălăgioase și nefast reacționare.

Vai de parohiile cu preoți prostește pretenzivi și subțiri de nas!

3. Smerenia nu poate fi identificată nici c'un exterior neglijat. Imbrăcăminte zdrențoasă, murdară, nu clasează pe nime, per se,

Adunarea „Astrei“

Insemnări pe marginea serbărilor dela Turda

(—) Turda s'a pregătit, cu pricepere și trudă admirabilă, pentru marile serbări ce urmau să aibă loc în 6 și 7 Octomvrie. Umbra morții, prevestitoare de doliu național, a învăluit în ceață de durere plănuita strălucire. Partea cea mai frumoasă a festivităților, desvelirea statuei marelui luptător Dr. Ioan Rațiu s'a amânat, spectacolele s'au oprit, cetele de pelerini din toate părțile țării s'au întors în drum și veselia puținilor prezenți s'a schimbat în îngrijorare. Iar evenimentele mari cari au urmat amenință să facă uitat și ceea ce a mai rămas și s'a ținut din programul anunțat.

N'ar fi nici drept, nici folositor. Acei cari au avut fericirea de-a vizita *expoziția agricolă și industrială* din Turda nu-i îngăduit să cruțe un cuvânt de laudă sinceră pentru organizatori și nu-i iertat să-și ascundă sentimentul de justă mândrie, plină de nădejdi, ce l-au avut cutreerând vastele sale încărcate cu atâta frumusețe sănătoasă, produsă de destoinicia românească. Produse agricole, artă țărănească, surprinzătoarele rezultate industriale ale școlilor din sate, alături de scripitoarea artă a fabricii de sticlă din Turda, de „Industria Sârmei“ și proaspăta fabrică de alabastru, atât de prosperă dela început, dau nu numai un certificat de vrednicie județului Turda, ci alcătuiesc și un solid temelie de nădejde în viitorul nostru. Bogăția atât de variată a pământului, lucrată de mână atât de pricepută în gospodărie, în artă, în industrie, e cu neputință să nu biruiască toate crizele și să nu înfrângă toate concurențele.

În chip deosebit trebuie să ne oprim însă asupra adunării „Astrei“. Tristele presimțiri de jale ce plutiau asupra țării s'au simțit și aici. Participanți puțini, fețe îngrijorate, discuțiuni potolite, calme. Spre binele ei, de altfel.

Programul obișnuit, se desfășoară, astădată, într-o singură zi: *Duminecă înainte* și după masă. Întâi *serviciile divine* la bisericile naționale, cu predici ocazionale. — La biserică din *Turda veche* s'a sfințit de către p. ca-

nonic Roșianu și prot. Ioan Cârnațiu, cu acest prilej, și *noul iconostas care laudă străduințele „Reuniunii femeilor române“*. — Rugă-găciuni calde pentru însănătoșirea Inaltului Regent au încheiat sfintele slujbe.

Ședința festivă a deschis-o un frumos discurs al dlui Goldiș care, arătând raporturile dintre cultură, civilizație și credință, a precizat ca ca ideal al „Astrei“ străduința pentru cultura înfrățită cu credința religioasă. Diferitele așezăminte din țară au salutat, ca de obicei, venerabila „Asociațiune“, exprimându-și dorința, înnoită an de an și rămasă totdeauna fără efect, de a-și uni sforțările cu „Astra“ într-o muncă mai ordonată pentru lumină.

Ședința de după masă, care avea să pună în discuțiune situația critică a „Asociațiunii“ n'a adus discuțiunii aprinse, cum s'ar fi așteptat după alarma premergătoare a presei. O urmare, de sigur, a apăsării sufletești generale, ce a stăpânit întreaga țară în aceste clipe de tristă așteptare. În schimb, nici nu s'au luat hotărârile mari, reformatoare, care să scoată „Astra“ din impasul incontestabil în care se găsește.

Prezentând raportul general al comitetului d. *Sextil Pușcariu* a vorbit destul de răspicat despre dificultățile, financiare în primul rând, în care se sbate „Astra“. Taxele de membru sunt prea mici, loteria și cinematografele au dat greș. Subvențiile statului, mai mari chiar decât cele acordate Academiei Române, au făcut din „Astra“ instituție parazită. Dar aceste neajunsuri nu se pot remedia suprimând „Transilvania“, „Biblioteca populară“ și activitatea secțiilor. Dimpotrivă prin carte bună și-ar putea „Astra“ câștiga membri mulți, din taxele cărora ar putea trăi. Renunțând, firește, la birocrațismul și disproporționatul aparat administrativ de azi. Din acest punct de vedere s'ar putea discuta și luxul privilegiului de cărți, cari înmulțesc obligator lăzile din depozitele instituțiunii, fără a folosi cuiva.

Toate aceste propuneri, ca și celelalte făcute de raportor, ca de ex. adunările generale să se țină totdeauna în cadre de mare sărbătoare națională, au fost aprobate de adunare cu vli aplauze. Dar nu știm care le va fi

Cât bun simț creștinesc românesc la prigonitului de soarte Șincai al nostru, carele, ajuns în impas pecuniar, scrie dela Buda, la 12 Febr. 1807, lui Corneli, la Orade, să-i facă rând de ceva parale ca să-și poată cumpăra o păreche vestminte cinstite, pentru că „et vestes respiciuntur, non tantum caput“¹⁾!

Unele doamne preotese, în interesul propriei reputații, ar face cât se poate de bine să și șlefuiască nițel oglinzile ambulante înainte de ce ar părăsi pragul casei. Ceeace câteodată e de înțeles la celibi, n'are niciodată scuză la familisti. Cămașa „de sus țesută peste tot“ a Fiului Mariei, cu fineta-i ce pune în uimire până și grosolană ostășească (Io. 19, 23), poate furniza material de meditat gospodinelor lasă-mă să te las, iar reproșul făcut lui S mon fariseul (Lc. 7, 44—46) e o lecție binevenită și altora.

Fără a cădea în celalalt extrem, — luxul nebun, preotul e dator să țină la podoaba statului său și în privința îmbrăcăminte. Simplitatea nobilă e caracteristica ei.

4. Ingustimea de spirit, postura de papă-lapte n'au nici ele nimic de aface cu smerenia adevărată. Cuvântul de ordine al fiecărui preot este: Slujba ta fă-o *deplin!* (2 Tim. 4, 5). Și cum își va face slujba deplin o trestie ce se încovoie la bătaia oricărui vânt, un condu-

cător nehotărît, vacilant, un „Dobje, dobje“ molâiu?

E o umilință falsă umilința aceea ce te împiedecă să dai ordine, ori te face să le dai cu frică, fără să te cugeți că prin aceasta lipsești pe supuși de-o forță ce formează dreptul lor; e o caricatură a smereniei nevolnicia ce se dă plainică criticelor și înfrunțărilor supușilor, uitându-și că în superiorul disprețuit este expus disprețului însuși Dumnezeu, spre cea mai mare pagubă a binelui⁴⁾

Un catihet căruia-i joacă piciorile de școală călușerul sub nas, e bun pentru export ori pentru spirit. Ispravă multă n'o să se aleagă din catehizația lui. Aceeași destinație se poate preconiza și pe seama preotului ce vrea cu *orice preț* să fie pe placul tuturor.

Nu-mi voui uita niciodată observația malițioasă, dar cu termeni, a unui credincios dela sate.

— Aud c'aveți un preot foarte bun, unchieșule dragă.

— Bun. Foarte bun. Alduiască-l Dumnezeu: Dacă merge cumătrul Toader la Sfinția Sa și-i spune că-i albă, se dă cu părerea și Sfinția Sa că-i albă; de va nimeri după aceea vecinul Petrea și-o zice că-i brează, rămâne că-i brează și de voui apuca eu la rând ș'oiu

¹⁾ cf. Dr. Iacob Radu: *Doi Luceferi rătăcitori*. București. 1924. pag. 72 (Anexe).

⁴⁾ cf. Beaudenon: *Formation a L'Humilité*. Paris. pag. 208.

stăruit pe gingașa fecioară, care a arătat tuturor „calea cea mică“, cea mai dreaptă și mai sigură către Dumnezeu.

S'a pus, cu acest prilej, și peatra fundamentală a grandioasei catedrale, ce se va ridica în cinstea ei. Arhitectul care o ridică este acelaș măiestru Cordonnier, care a clădit și palatul păcii dela Haga.

Facă Domnul, ca pilda și „ploaia de roze“ a binefacerilor împrăștiate cu mână largă de micuța Carmelitană, să afle răsunset viu și la noi în tot mai multe suflete dornice de viață sfântă.

Capitulul din Lugoj întregit. În numărul cel mai nou al „Sionului Românesc“ aflăm o veste care va produce sinceră bucurie în toate cercurile bisericii noastre. Capitulul din Lugoj, descompletat prin trecerea la cele veșnice a venerabilului Ioan Madincea, s-a întregit Luni, în 30 Septemvrie 1929. La stalul de canonic-prebendat, devenit vacant prin promoția graduală a celorlalți canonici, a fost ales p. Dr. *George Fireza*, până atunci protonotar consistorial și secretar al p. episcop Alexandru.

Slujbele multe pe cari le-a împlinit cu devotament de mucenic, misiunile fără număr și, mai ales, seria impunătoare de scrieri religioase pentru popor și intelectuali, ticluite în popți de veghie fără odihnă, din curată râvnă apostolică, au făcut de lungă vreme cunoscut numele p. Fireza în toate părțile. Ele grăiesc mai elocvent decât orice vorbă, vestind tutu-rozelor au urechi de auzit zelul, priceperea și puterea de muncă a noului canonic. Aprecierile noastre l-ar și supăra, fiindcă ele, oricât ne-am sili să le moderăm, n-ar putea suma decât a laude, pe cari modestia lui sfidătoare nu le suportă.

Felicităm capitulul din Lugoj pentru norocoasa alegere și dorim noului canonic binecuvântarea Cerului peste viguroasa muncă pe care biserica o așteaptă dela forțele lui tinere, care și până acum în întregime și fără cruțare în slujba sfintelor ei idealuri. Întru mulți ani!

de vrednic de-a fi trecut în catastihul sfinților. Dar dacă vre-un a anahoret atinge recordul sub acest respect, în dreptul numelui său e de notat călăta: *Admirandus sed non imitandus*.

Mai ales nu din partea preoților de mir, în lumea de azi. Și cu toate acestea, tocmai între acești frați în Domnul, găsești, — cu unele diferențieri de „nuanțe“ — tipuri ca cel dat, drept pildă de incunjurat, de un foarte bun cunoscător al lumii și al Evangheliei.

Poftim tipul:

Un slujitor al lui Hristos aude unele năvălirăni de-un fost coleg de seminar și frate în Domnul. Pleacă deci să-l cerceteze, ca să-l convingă de visu despre celea auzite.

În marginea satului îi și iasă într-o întâmpinare Fratele avizat la vreme: O arătare fantastică c'o pălărie soioasă, flăndurită, într'un gardeșu tot răsufletori, c'o reverendă veche-verzuie, cu niște ghete căscate în toate direcțiile, nespălat, nepieptenat, netuns, neras, plin de praf și de scamă neperiată. La parohie alt tablou: O chilie nevăruită de când lumea, o masă ce părea rămasă din corabia lui Noe, câteva scaune deșălate, o lavită c'o rogojină — asta în hipuia patul, — o grămețioară de cărți colbuite într'un colț al locuinței, iar pe pereți o cruce trasă cu cărbunele și, dela vate, scris tot cu cărbunele, inscripția bilingvă: *Für die Welt a vi ägra. Pfetpfe auf die Welt*²⁾.

²⁾ Insemnările proprii din orele de „Morală Socială“ de prof. univ. Dr. Jehlicska (pe atunci la Budapesta).

soarta. Propuneri similare s'au făcut de atâtea ori. Fără rezultat, până azi.

Este cu atât mai justificată această nedumerire, cu cât la discuția bugetului adunarea nu a luat nici o hotărâre concretă, nici în privința taxelor de membru, nici în aceea a publicațiilor, nici privitor la oferta făcută de directorul ziarului „Universul” de a tipări gratuit, până la zile mai bune, aceste publicații. S'a mărginit doar la următoarea concluzie generală: *Adunarea primește bugetul cu condiția menținerii după puțină a activității secțiilor, a revistei „Transilvania” și a Bibliotecii populare, încredințând comitetul să găsească modalitățile pentru executarea acestor conclusii.* — Frumos, dar vag și fără mari speranțe!

La tot cazul comitetului actual i-s'a dat încă odată răgaz de un an pentru a-și arăta destoinicia, salvând „Astra” din încurcătura în care se găsește. Adunarea dela Turda, cu toate împrejurările potrivnice, a reușit să dovedească marea solidaritate a tuturor fruntașilor noștri în cauza atât de scumpă tuturor a venerabilei noastre vetre de lumină. Rămâne ca până la anul, comitetul să găsească modul și chipul de-a capta și a transpune în fapte bunele voinți, cari nu lipsesc în nici o parte a „Ardealului”.

Știri mărunte

Personale. Venind din București, dela adunarea națională care a ales pe noul Regent, P. S. S. pâr. episcop ALEXANDRU al Lugojului s'a oprit, Vineri în 11 Oct. la Blaj, pentru a cerceta pe pâr. mitropolit Vasile. Sâmbătă dimineața înaltul oaspe a plecat spre reședință.

Atentat mișelesc contra dlui ministru Vaida. Sâmbătă, în 5 Octomvrie, târziu după amiază, pe când părăsia ministerul, d. ministru Vaida-Voevod a fost pândit de ovreiașul comunist Avram Goldenberg din Iași care, executând ordinul unei organizațiuni comuniste, a

mâna vorba într'acolo că-i neagră, va întări și Sfinția sa cuvântul că-i neagră rău.

Cum vezi: fi om bun Părintele, alduiască-l Dumnezeu!

O vorbă ca o mic: A fi smerit nu înseamnă a fi moluscă nevertebrată. Asta e în interesul cauzelor ce reprezintă s'o știe cu deosebire cei puși în poziții cu răspundere, cum sunt preoții, bundoară.

Lumii îi place să vadă că preoții lui Hristos au principii limpezi, bine încheiate, solide și că acești preoți privesc, până și mărunțișurile vieții de toate zilele, prin prisma acestor principii, și-s consecvenți concluziilor ce se degajază de sine dintr'asta.

În acest punct judecata sufletelor simple e tot așa de sensibilă ca a spiritelor de elită.

Desființarea vagoanelor speciale. Consiliul de administrație C. F. R., potrivit prevederilor noii legi de organizarea a căilor ferate, a hotărât a nu mai pune la dispoziția înalților demnitari vagoane saloane sau speciale. Se exceptează vagoanele Curței regale, ale Inaltei Regențe și ale miniștrilor. Inalții demnitari bisericesti și militari pot avea însă, din caz în caz, prin cerere adresată direcțiunii generale, vagoane saloane, dacă plătesc în numerar costul taxelor tarifare, adică 16 bilete clasa I pe distanța parcursă. Tot odată sau modificat și dispozițiunile tarifare privitoare la întrebuințarea vagoanelor amenajate pentru excursiuni sau turnee.

tras un fos de revolver asupra dlui ministru. Dumnezeu însă, ca prin minune, ni-l-a păzit nevătămat. Țara întreagă este mâhnită și vestește această ticăloșie, cerând măsurile cele mai drastice împotriva descrescărilor cari vreau să răstoarne rânduialile de azi fie și prin crime mărunte. Împreună cu toată suflarea ne bucurăm și noi, că gândul mișelesc nu a isbutit și urăm dlui ministru Vaida ani mulți cu bine!

Săptămâna bolșevică. Frigurile distrugerii generale și a complectei înoini universale nu dau odihnă creierului înfierbântat al tovarășilor din Rusia. Mai nou au născocit un plan genial de-a-și fericii țara, sporind producția, cu mai puțină trudă de cât până acum și dând, în aceeași vreme, și o mică lovitură vechilor așezări, firești și religioase, ale calendarului. E vorba, anume, de introducerea săptămânei de 5 zile de lucru neîntrerupt. Fiecare muncitor este în lucru 5 zile, în fiecare zi fiind ocupați 5 din 6 părți a muncitorilor, iar 1 a 6-a din ei având odihnă. În felul acesta, evident, se șterg Duminecele și sărbătorile religioase. Creștinătețea, firește, nu are decât un zimbet de compătimire pentru aceste sbenguiele disgustătoare. Au mai încercat și alții, destul de aproape irezistibili sfarmători și creatori de lumi ai revoluțiunii franceze, asemenea nerozii. Sfârșitul se știe. Stalin cu ai lui, nu vor avea soartă mai bună. Se dovedește de pe acum. În armata roșie s'a introdus noua rânduială fericitoare. În curând camaradul Rossior, mâna dreaptă a lui Stalin, a început a se tângui în ziarul „Izvestia” de seria nesfârșită și sistematică a incendiilor, cari distrug pe rând uzinele, întreprinderile de transport, exploatațiile colective ale sovietelor, paralizând toată zdroaba lor de îmbunătățire economică. Și abia suntem la început!

Locale. Dumineca viitoare, a 5-a după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală Rvssm. Dr. Ioan Balan, canonic mitropolitan.

— Cetatea școlilor noastre a căpătat o nouă întărire: s'a deschis școala superioară de comerț, de mult plănuită și des reclamată de părinții legați sufletește de Blaj. Bătrânele noastre vetre de lumină, sporite și mărite pe măsura nevoilor neamului, nu se mai puteau lipsi de această nouă tovarășă de muncă, indispensabilă în vâlmășala socială a zilelor de azi. De aceea o salutăm cu dragă inimă nu numai noi ci, fără îndoială, toți prietenii și înțelegătorii străduințelor culturale ale celei dintâi cetăți de lumină românească. Școala are două secții: pentru băieți și pentru fete. Anul acesta va funcționa, la ambele, numai clasa I. În care se primesc băieți și fete absolvenți a trei clase de gimnaziu (și fără examen de admitere în liceul superior) sau patru clase de gimnaziu vechiu. Inscrierile se fac până la 16 Octomvrie 1929. Băieții se vor anunța la direcțiunea liceului de băieți, iar fetele la direcțiunea liceului de fete. Dorind izbândă deplină noii înfiripări, rugăm pe cetitori să facă cunoscut în cercul lor de cunoștințe acest început folositor.

— Vineri, 11 Octomvrie 1929 s'au împlinit 175 ani dela deschiderea școalelor din Blaj. Sărbările mari, proiectate pentru vrednica comemorare a acestei date, fiind amânate pe primăvară, pomenirea zilei s'a făcut la toate școalele noastre în cadrul restrâns școlar, în prima oră de cursuri a zilei.

— Duminecă în 6 Octomvrie s'au încheiat examenle de bacalaureat ținute la liceul nostru de băieți, la care s'au înfățișat 152 candidați, absolvenți ai liceelor din Blaj, Aiud (români și maghiari) și Alba-Iulia (rom.-cat.). Au reușit în total 106, au fost respinși 47 (cei mai mulți la examenul în scris). Din absolvenții dela Blaj au trecut 27 băieți și 4 fete; din Alba-Iulia 14; din Aiud 43 români și 18 maghiari. Au căzut: români 21, maghiari 24.

Aviz. Ni-se cere publicare următoarelor: Aduc la cunoștința confracților cursiști din Provincia Mitrop. de Alba-Iulia și Făgăraș că în conferența noastră ținută la Cluj în 18 IX c. s'a hotărât tipărirea unui memoriu în 650 es. În câteva zile memoriul va fi tipărit gata și se va trimite Inaltei Regențe, PP. SS. Arhieriei, tuturor oficiilor protopopești la 100 deputați și 100 senatori cu rugămintea să sprijinească acțiunea noastră. Tipărirea se face la Patria Cluj. Spesele le-am anticipat. Fiecare confrate va primi 1 es. din memoriu rambursat la suma din care să se acopere cheltuielile cu tipărirea și cele ce se vor ivi cu delegațiile, pela forurile competente din: București, Blaj, Gherla, Oradea și Lugoj, atunci când va începe desbaterea salarizării clerului în parlamentul țării.

Fiecare confrate este rugat insistent și frățeste să îndată după avizul poștei să scoată memoriul rambursat, incumbându-i acest obligament frățesc moral și materialcește, nu cumva mișcarea noastră să rămână fără rezultat. — Președinte EMIL I. MARCU preotul Ticului.

Telefonul „Unirii”

E. M. Tica. Publicăm, precum vedeți, ceea ce aș dori. La fel am fi făcut și până acum, dacă ni-s-ar fi trimis ceva potrivit în legătură cu acțiunea începută, de care am aflat doar din gazete. Supărarea este deci în temei și scrisoarea nejustificată. Singurul răspuns meritat ar fi fost coșul Importanța cauzei ne-a făcut însă în găduitori. Acum, odată.

«Națiunea» Cluj. Suntem consternați peste măsură și noi de «prigoana confesională antiortodoxă desfășurată cu ajutorul jandarmilor în județul Someș». Se cotind după mărirea literelor și clocoțitoarea indignare ce vă mistuie trebuie să fie de-o barbarie fără seamăn. Ne revoltă și mai mult faptul că «popii uniți din Sibiu s'au constituit în soviet» și terorizează întreg jurul, tot județul, țara chiar, pe prefectul mai ales și pe miniștrii fără deosebire. Cazurile sunt într'adevăr atât de grozave, încât nemulțumirea împotriva mitropolitului din Sibiu care nu publică războiul sfânt de apărare este perfect îndreptățită. În lipsa acestuia, ar fi un singur mijloc de salvare: ministerul de interne, care apără liniștea cetățenilor și sfarmă sovietele. Dat fiind însă că sovietul din Sibiu e mai tare decât ministerul, credem că ați face mai bine punându-vă sub scutul puternic și povața înțeleptă a dlui Tudor-Dominant. El are foaie și face acum un partid hăpt așa cum îl visați! — Ba nu, zău, vreți să treceti de gazetă serioasă? În propriul interes, ar trebui să vă controlați știrile, să faceți intrigă ceva mai inteligentă și... să aveți păreri mai bune despre pricepetea cititorilor!

«Legea românească» Oradea. «Românul ortodox care v-a pângărit coloanele din 15 Septemvrie cu «vremuri noi — oameni vechi» nu-i dator să aibă minte, nici bun simț, cu atât mai puțin bunăcredință. Este liber să aiureze ce va vrea și să facă orice combinațiuni va putea născoci în jurul groaznicii întâmplări din Bellu, unde — horribile dictu! — procesiunea papistașilor s'a oprit cu sfânta cuminecătură, și la biserica fraților «uniți», «cari își trimbitează sentimentele și conștiința națională pe toate cărările, dar cari în momentele când sunt cuprinși de fanatismul lor religios, își înabuză fără nici o crutare, sentiment și conștiință națională, înfrățindu-se cu împilătorii de veacuri ai neamului românesc». Astfel de scăpărări confesionale sunt cât se poate de amuzante. Păcat numai că «Românul» a greșit adresa. Trebuia să-și trimită înțelepciunea la «Națiunea Dominantă». Acolo era în notă. La Dv., oricum, e prea — prea! Regretăm din inimă, fiindcă dorim sincer să putem sta de vorbă cu organele de presă ale bisericii ortodoxe civilizate, creștinește, frățeste și gânde de pace nu de dusmănie. Este în puterea Dv. să ne faceți cu puțință împlinirea acestei dorinți!

F. Oradea mare. Din suma predată personal 400 Lei s'au contat în abonamentul Unirii, iar restul s'a predat pâr. Crișan.

F. Câștelul. Am primit 200 Lei. Din aceasta sumă 100 Lei s'au contat în abonamentul anului viitor.

M. Valea Groșilor. Am primit 500 Lei. Până la finea anului curent mai aveți de plătit 100 Lei.

Oficiul parohial. Vermeș. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu, eșefuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(100) 40-1